МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

О. М. Файчук А. В. Коноплястий
Економічна ефективність виробництва біометану в Україні в умовах євроінтеграції *65*

О. В. Фірстенко
Економічний вимір продовольчої безпеки: людський капітал у повоєнній Україні *67*

О. В. Шереметинська
Україна на світовому зерновому ринку: виклики продовольчої безпеки та інструменти управління ризиками *70*

К. В. Середюк
Управління бізнес-проєктами у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітичний та прогностичний підходи *72*

В. В. Кобржицький
Нові проблеми сільського господарства України, викликані екоцидом росії *75*

О. А. Сливка
Продовольча безпека як чинник людського розвитку в умовах соціально-економічної нестабільності *77*

Є. В. Коломієць
Державне управління продовольчою безпекою: виклики та перспективи *81*

П. С. Бойко, А. А. Телендій
Інституційне забезпечення продовольчої безпеки в системі публічного адміністрування в умовах невизначеності *83*

В. В. Бондаренко, А. А. Телендій
Роль цифрової аналітики у моніторингу стану продовольчої безпеки в умовах невизначеності *86*

О. Л. Боринська, Г. О. Кузьменко
Оцінювання ефективності управлінських рішень у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності *89*

О. М. Горобей, Г. О. Кузьменко
Антикризове управління у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності: публічно-адміністративний аспект *92*

В. В. Мещеряков, Н. А. Сіцінський
Маркетингові інструменти регулювання продовольчих ринків у публічному адмініструванні в умовах невизначеності *95*

Я. В. Набойченко, Н. А. Сіцінський
Участь органів місцевого самоврядування у забезпеченні продовольчої стійкості громад в умовах невизначеності *98*

М. М. Панасюк, А. А. Телендій
Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності *101*

З іншого боку, економічний потенціал вітчизняної біометанової галузі є найбільшим серед країн-членів ЄС і дорівнює 21,8 млрд куб м, реалізація якого зможе до 2050 р. задовольнити близько 20 % потреб ЄС у даному відновлювальному джерелі енергії.

Таким чином, для забезпечення високоефективного виробництва біометану в Україні потрібно, з одного боку, раціонально організувати виробництво та його експорт до ЄС в рамках відповідної сертифікації продукції. З іншого боку, слід провести дослідження щодо пошуку науково-обґрунтованих шляхів підвищення рівня рентабельності біометану, одержаного із відходів сільськогосподарського виробництва і харчової промисловості.

Джерела

1. Gas Infrastructure Europe. *European Biogass Association*. 2025. URL: https://www.europeanbiogas.eu/wp-content/uploads/2025/10/GIE_EBA _BIO_2025_A0_FULL_252.pdf (дата звернення: 8.12.2025 р.)
2. Офіційний сайт газопостачальної компанії "Нафтогаз". URL: https://gas.ua/uk/business/tariffs (дата звернення: 10.12.2025 р.).
3. *Потаєва О.* Названо собівартість виробництва біометану. AgroTimes. 22 березня 2024 р. URL: https://agrotimes.ua/agromarket/nazvano-sobivartist-vyrobnycztva-biometanu/ (дата звернення: 10.12.2025 р.)
4. VEYT. 2025. URL: https://veyt.com/veyt-2024-biomethane-overview-and-2025-outlook/ (дата звернення: 11.12.2025 р.)

О. В. ФІРСТЕНКО
аспірант ПрАТ "ВНЗ "МАУП"
ORCID ID: 0009-0006-8454-695X

ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ: ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ У ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ

Проблема продовольчої безпеки України у повоєнний період потребує переосмислення управлінських підходів до розвитку аграрного сектору та суміжних економічних сфер. Забезпечення безпеки визначається не лише виробничим потенціалом, а й ефективністю управління людським капіталом як стратегічним ресурсом. Якість рішень у сфері освіти, зайнятості, соціальної політики та регіонального розвитку формує передумови стабільного функціонування системи продовольчої безпеки.

Воєнні та повоєнні трансформації людського капіталу — демографічні втрати, міграційні процеси та зміни ринку праці — підкреслюють необхідність комплексної державної політики для відновлення трудового потенціалу, під-

тримки сільських територій та стимулювання аграрного підприємництва. Управління людським капіталом стає ключовим інструментом підвищення економічної стійкості аграрного сектору та продовольчої безпеки України.

Проблема продовольчої безпеки України у повоєнний період потребує переосмислення управлінських підходів, зокрема розвитку людського капіталу як ключового чинника економічної стійкості та соціальної цілісності. Продовольча безпека визначається здатністю держави гарантувати доступність, достатність та сталість постачання харчових продуктів, що впливає на економічну безпеку та якість життя населення. Воєнні дії призвели до змін у виробництві, логістиці та структурі ринку праці, що знизило продуктивність аграрного сектору та потребує стратегічної державної підтримки. [3, с. 68].

Водночас питання людського капіталу стає критично важливим для забезпечення продовольчої безпеки. Під людським капіталом розуміють сукупність знань, навичок, здоров'я та здатності людей брати участь у економічній діяльності, що визначає продуктивність праці й інноваційний потенціал аграрного сектору. Сучасні демографічні й економічні тенденції України станом на 2025 р. свідчать про суттєві зміни в структурі трудових ресурсів, що прямо впливає на кадровий потенціал у сільській місцевості. За даними міжнародних та українських джерел, населення України скоротилося до менше ніж 36 млн осіб через війну, еміграцію та низьку народжуваність, і цей тренд може продовжитися в найближчі роки [5]. При цьому аграрний сектор залишається одним із головних джерел зайнятості: він забезпечує роботою близько 2,3–2,5 млн осіб та покриває до 15 % зайнятості в Україні, але водночас практично 39 % аграрних підприємств повідомляють про нестачу кваліфікованих працівників, що значно ускладнює виробничі процеси та впровадження технологічних інновацій [1].

Розвиток кадрового потенціалу сільських громад через модернізацію освіти, професійну перепідготовку, підтримку зайнятості та соціальні ініціативи стає ключовою умовою підвищення ефективності виробництва й управління в аграрному секторі. Це сприяє підвищенню продуктивності праці, зменшенню сезонної безробітності та зміцненню продовольчої самодостатності територіальних громад. Виклики сучасного періоду визначають напрями державної політики та управлінських рішень, що включають програми професійного розвитку, стимулювання інновацій і підтримку місцевих громад у відновленні виробничого потенціалу. Такий підхід підсилює аграрний сектор як економічну базу та загальну соціально-економічну стійкість повоєнної України, забезпечуючи сталий розвиток національної продовольчої системи [3, с. 70–71].

Сучасна державна політика України у сфері продовольчої безпеки включає розроблену Стратегію продовольчої безпеки на період до 2027 року, яка визначає основні напрями адаптації агросектору до нових викликів, включно з трансформаціями людського потенціалу та регіональними диспропорціями у забезпеченні доступу до продуктів харчування. Документ підкреслює, що для підвищення адаптивності системи продовольчої безпеки необхідно по-

силити інституційну спроможність органів управління та розвивати механізми моніторингу ризиків, а також вдосконалювати програмне забезпечення, спрямоване на розвиток потенціалу місцевих громад та стабілізацію ринку праці [4].

У контексті безпеки людського капіталу державна політика має передбачати не лише короткострокові заходи реагування на дефіцит робочої сили, а й довгострокові програми підтримки здоров'я, освіти та професійної мобільності. Дослідження показують, що інвестиції в людський капітал підвищують інноваційність і конкурентоспроможність аграрного сектору, що зміцнює здатність національної продовольчої системи протистояти зовнішнім шокам та ризикам [2, с. 20].

Таким чином, продовольча безпека України у повоєнний період є багатофакторною проблемою, що вимагає комплексної інтеграції людського капіталу у систему державного управління. Забезпечення доступу до продовольства та стійкої роботи аграрного сектору потребує не лише матеріальних ресурсів, а й цілеспрямованої політики розвитку людських ресурсів — модернізації освіти, стратегії зайнятості, соціальної підтримки та стимулювання трудової мобільності. Підсилення кадрового потенціалу сільських громад, підтримка інновацій та створення умов для повернення трудових мігрантів стануть ключовими факторами економічної та соціальної стійкості України.

Джерела

1. Агросектор забезпечує роботою 2,3–2,5 млн людей. *AgroPolit.com*. 3 груд. 2025. Режим доступу: https://agropolit.com/news/30812-v-ukrayini-23--25-mln-lyudey-pratsyuyut-v-agrosektori?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 29.12.2025).
2. *Брич Л. В.* Людський капітал і його значення в контексті забезпечення національної безпеки: ризики інвестування в умовах воєнного стану. *Український економічний часопис*. 2024. Вип. 5. С. 19–22.
3. *Ольшанська О. В., Тимкован В. І.* Сталий розвиток сільського господарства та його вплив на продовольчу безпеку України. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. Вип. № 4. С. 67–76. https://doi.org/10.30857/2786-5398.2021.4.7
4. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684 р. База даних "Законодавство України". *Верховна Рада України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/684 2024 %D1%80 (дата звернення: 29.12.2025).
5. *Melnyk O.* Agricultural Sector of Ukraine: Labor Shortage Reaches 39% Among Agricultural Companies. *Finway*. 2025. Режим доступу: https://finway.com.ua/en/agricultural-sector-ukraine-labor-shortage/ (дата звернення: 29.12.2025).